

Bruselj, 7. marec 2025
(OR. en)

6463/25

SOC 91
EMPL 63
EDUC 49
MI 121
COMPET 124
JAI 285
GENDER 23

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 6. marec 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 90 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU,
EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-
SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ
Unija spretnosti

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 90 final.

Priloga: COM(2025) 90 final

Bruselj, 5.3.2025
COM(2025) 90 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU,
SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU
REGIJ**

Unija spretnosti

Unija spretnosti

Konkurenčna prednost Evrope so njeni državljani. Naš človeški kapital je bistvenega pomena za blaginjo, gospodarsko odpornost in edinstveno socialno tržno gospodarstvo EU. Bistven je za povečanje rasti naše produktivnosti ter konkurenčnosti in inovativnosti naših industrij, privabljanje dodatnih naložb ter za dinamičen enotni trg in večjo gospodarsko varnost. Postavljanje ljudi na prvo mesto in vlaganje v spretnosti se večkratno obrestuje. Glede na svetovno tekmo za talente in zmanjševanje števila delovno sposobnega prebivalstva v EU je konkurenčnost Evrope odvisna od v prihodnost usmerjenih spretnosti, ki prispevajo k ekonomski, socialni in teritorialni koheziji. Človeški kapital je bistven tudi za spodbujanje pripravljenosti in varnosti v sedanjih geopolitičnih razmerah.

Da bi bila EU konkurenčna in pripravljena na prihodnost, mora svoje državljane podpirati in opremiti s spretnostmi in kompetencami, potrebnimi za uspešno učenje, delo in življenje, kot to poudarja kompas za konkurenčnost EU¹. Socialno tržno gospodarstvo Evrope s trdnimi podlagami v izobraževanju, usposabljanju, raziskavah, inovacijah in demokraciji lahko ustvari dobre temelje.

1. Težava: potreba po več in boljših spretnostih

Cilj unije spretnosti² je podpreti razvoj kakovostnih, vključujočih in prilagodljivih sistemov izobraževanja, usposabljanja in spretnosti za povečanje konkurenčnosti EU. Boljše zbiranje podatkov o spretnostih na ravni EU bo pri tem ključnega pomena za učinkovite in ciljno usmerjene politike.

Pomanjkanje spretnosti ter vrzeli v njih, nezadostna hitrost preobrazbe ter razdrobljeno in neučinkovito upravljanje ovirajo konkurenčnost EU, kot je poudarjeno v Draghijevem³, Lettovem⁴ in Niinistöjevem⁵ poročilu. Ovirajo rast produktivnosti in inovacije ter prizadevanja za razogljičenje in digitalizacijo.

1.1 Pomanjkanje spretnosti in vrzeli v njih

Evropa ne izobrazí dovolj usposobljenih diplomantov v visokošolskem ter poklicnem izobraževanju in usposabljanju, prav tako pa ne omogoča dovolj številnim, da bi se v svojih poklicnih življenjih izpopolnjevali ali preusposabljali. Poleg tega v svetovni tekmi za talente ne uspeva biti dovolj privlačna. Pomanjkanje spretnosti je pogosto izrazitejše v manj razvitih, oddaljenih in najbolj oddaljenih regijah. Invalidi ali osebe z migrantskim ozadjem se pogosto

¹ [Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Kompas za konkurenčnost EU \(COM\(2025\) 30 final\).](#)

² Spretnosti bi bilo treba v celotnem sporočilu razumeti v širšem smislu. Zajemajo spretnosti, znanje in kompetence za življenje, ki daleč presegajo zgolj spretnosti, potrebne za trg dela.

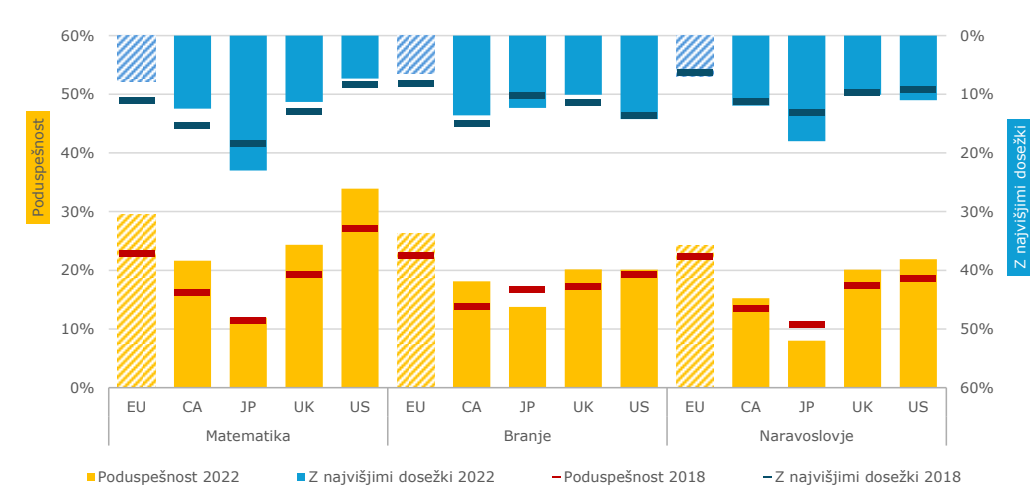
³ Mario Draghi, The future of European competitiveness (Prihodnost evropske konkurenčnosti).

⁴ Enrico Letta, Much more than a market – Speed, security, solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens (Mnogo več kot le trg – hitrost, varnost, solidarnost, krepitev enotnega trga za trajnostno prihodnost in blaginjo vseh državljanov EU).

⁵ Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness (Varnejši skupaj: krepitev civilne in vojaške pripravljenosti Evrope), poročilo nekdanjega predsednika Republike Finske Saulija Niinistöja kot posebnega svetovalca predsednika Evropske komisije.

srečujejo z dodatnimi ovirami pri razvoju svojih spretnosti, zaradi česar potencial delovne sile EU ostaja neizkoriščen.

Na začetku šolanja: Evropa zaostaja pri temeljnih spretnostih. Uspešnost 15-letnikov pri matematiki, branju in naravoslovju se je znižala, pri čemer se trend upadanja še nadaljuje, kot kažejo nedavni podatki PISA⁶. Podobno skoraj polovica mladih v Evropi nima temeljnih digitalnih spretnosti.

Vir: Evropska komisija, 2024: <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/d9d9adad-c71b-11ee-95d9-01aa75ed71a1>.

V poklicnem izobraževanju in usposabljanju: Poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU) je tradicionalno vodilo do kakovostnih delovnih mest in izpolnjujočih poklicnih poti v srednjekvalificiranih poklicih. Povpraševanje po poklicnih kvalifikacijah je veliko, zlasti tam, kjer še vedno akutno primanjkuje delovne sile⁷. Zelene spretnosti so med številnimi nujno potrebnimi spretnostmi, ki se razvijajo v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ter so bistvene za uspešen zeleni prehod in krožno gospodarstvo. Na splošno je med najbolj razširjenimi deficitarnimi poklicni v EU dve tretjini obrtniških poklicev, za katere je običajno potrebno poklicno izobraževanje in usposabljanje⁸. Pomanjkanje na teh področjih in v drugih ključnih sektorjih, kot sta kmetijstvo in ribištvo, se lahko še poveča, saj je delež mladih delavcev (mlajših od 30 let) v teh poklicih nizek, zaradi česar je potreba po generacijski pomladitvi še večja.

Visokošolsko izobraževanje: Več kot polovica novih delovnih mest do leta 2035 bo namenjena visokokvalificiranim poklicem. Vendar pa Evropa ne izobrazi dovolj visokokvalificiranih talentov. Evropa mora vlagati v združevanje virov v visokošolskem izobraževanju in ga podpirati, da bi povečala dostop do inovacij, vrhunskega znanja in spretnosti na visoki ravni, tudi s skupnimi študijskimi programi v okviru zavezništev visokošolskih ustanov, kot so zavezništva evropskih univerz.

⁶ Poročilo o študiji PISA iz leta 2022 navaja poslabšanje učne uspešnosti in globlje neenakosti.

⁷ EURES Report on labour shortages and surpluses 2023 (Poročilo mreže EURES o pomanjkanju in presežkih delovne sile za leto 2023): <https://www.ela.europa.eu/en/publications/labour-shortages-and-surpluses-europe-2023>.

⁸ Vse večje vrzeli v spretnostih so težava, ki jo je treba obravnavati tudi v okviru ohranjanja kulturne dediščine.

V izobraževanju na ravni odraslih: Izpopolnjevanje in preusposabljanje bosta bistvenega pomena v celotnem življenju in na poklicni poti. Vendar pa ima vsak peti odrasli težave z branjem in pisanjem⁹ in manj kot 40 % odraslih sodeluje v izobraževanju ali usposabljanju¹⁰, kar je precej pod ciljem 60 %, določenim za leto 2030. Ta delež je veliko manjši pri nizko usposobljenih odraslih (18,4 %). Skoraj polovica odraslih nima temeljnih digitalnih spretnosti, čeprav so te potrebne za več kot 90 % delovnih mest¹¹. Nekatere ovire, ki odraslim preprečujejo sodelovanje pri nadaljnjem učenju, so časovne omejitve, finančni vidiki, obveznosti oskrbe in motivacija.

Vrzel med spoloma: Čeprav na splošno več mladih žensk kot moških dokonča visokošolski študij, pa skoraj dvakrat več moških kot žensk študira naravoslovje, tehnologijo, inženirstvo in matematiko (STEM), tako na ravni visokošolskega izobraževanja kot na ravni poklicnega izobraževanja in usposabljanja. To močno vpliva na spolsko segregacijo na trgu dela in omejuje inovacijski potencial EU.

Vrzel v finančnih in podjetniških spretnostih: Evropejci imajo premalo potrebnih finančnih in podjetniških spretnosti za večje naložbe ter ustanavljanje in rast uspešnih zagonskih podjetij. To znatno omejuje inovacijski potencial in potencial rasti EU.

Svetovna konkurenca za talente: EU je manj privlačna za nadarjene državljane tretjih držav kot druge članice OECD, in sicer Kanada, ZDA in Avstralija¹². Poleg tega nekateri vrhunski talenti EU v tujini najdejo boljše priložnosti za zagon podjetij ali odličen položaj v akademskih krogih.

Akutne vrzeli v spretnostih ter tveganje pomanjkanja delovne sile v sektorjih, ki se hitro preobrazijo, in med krizami: V primeru nesreč in kriz bi se Evropa soočila z vrzeli v spretnostih ter njihovim morebitnim pomanjkanjem v kritičnih sektorjih. Ne evidentiramo zadosti potreb po delovni sili, ne usposabljammo zadosti delovne sile v novih segmentih in pritok usposobljenih delavcev je premajhen.

1.2 Razlike v hitrosti preobrazbe

Sistemi izobraževanja in usposabljanja v Evropi zaostajajo v hitrih tehnoloških preobrazbah in spreminjajočih se spretnostih, potrebnih za napredek pri razogljčenju gospodarstva¹³ in zmanjšanje odvisnosti v strateških sektorjih.

Evropa se sooča z vse večjim izzivom pri zadovoljevanju povpraševanja po usposobljenih talentih STEM, zlasti v strateških sektorjih, kot so čiste in krožne tehnologije, digitalne tehnologije, vesoljska industrija ter obramba, ter tudi v tradicionalnih sektorjih, ki se vse bolj zanašajo na digitalna orodja, za katera so spretnosti STEM nujne. Čeprav izobražujemo visokokvalificirane strokovnjake, jih še vedno ni dovolj za premostitev vrzeli. Skoraj štiri petine malih in srednjih podjetij (MSP) v EU ima težave z iskanjem delavcev s potrebnimi spretnostmi, pri čemer so močno

⁹ *Do Adults Have the Skills They Need to Thrive in a Changing World? Survey of Adult Skills 2023* (Ali imajo odrasli potrebne spretnosti za uspeh v spreminjajočem se svetu? Raziskava o spretnostih odraslih 2023), OECD: https://www.oecd.org/en/publications/do-adults-have-the-skills-they-need-to-thrive-in-a-changing-world_b263dc5d-en.html

¹⁰ Statistični podatki o izobraževanju odraslih, Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Adult_learning_statistics

¹¹ V poročilu o stanju digitalnega desetletja za leto 2024 je poudarjeno, da ima le 55,6 % prebivalstva EU vsaj osnovne digitalne spretnosti (v primerjavi s ciljem 80 %), s sedanjo hitrostjo pa bo število strokovnjakov za IKT do leta 2030 doseglo le 12 milijonov, kar je precej pod ciljem 20 milijonov.

¹² Talent Attractiveness 2023 – OECD (Privlačnost za talente 2023 – OECD): <https://www.oecd.org/en/data/tools/talent-attractiveness-2023.html>

¹³ Cilj *industrijskega akcijskega načrta EU za avtomobilski sektor* je obravnavati izzive na področju inovacij in vodilnega položaja v prihodnjih tehnologijah, v čistem prehodu in razogljčenju ter glede spretnosti, potrebnih za njihovo doseganje.

prizadeta zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, zlasti na področju prelomnih tehnologij, kot so umetna inteligenca, polprevodniki in kvantno računalništvo. S tem pomanjkanjem se soočajo vsi sektorji, vključno s prometnim, živilskim in energetske sektorjem, kar omejuje gospodarsko rast in zavira inovacije.

Zmanjšanje temeljnih spretnosti 15-letnikov je tesno povezano s pomanjkanjem specializiranih učiteljev na področju matematike in naravoslovja, kar kaže na nujno potrebo po privabljanju učiteljev in mentorjev ter njihovi boljši podpori s stalnim strokovnim razvojem na teh kritičnih področjih. Ker se potrebe in pričakovanja mlajših generacij spreminjajo, bo morda potrebna tudi nova vizija izobraževanja in poklicnih poti, da se uskladijo s spreminjajočim se okoljem dela in inovacij.

Enako pomembno je, da se ljudi – v vseh delih Evrope in vseh generacij – opremi s spretnostmi, potrebnimi za reševanje perečih družbenih izzivov, kot so podnebne spremembe, pritiski na demokratične institucije in grožnje naši notranji varnosti, vključno s kibernetko varnostjo in hibridnimi grožnjami, pri čemer se jim zagotovi, da lahko izkoristijo priložnosti, ki jih prinašata zeleni in digitalni prehod.

Poleg tega mora Evropa bolje izkoristiti obstoječe spretnosti z izboljšanjem čezmejnega priznavanja kvalifikacij in priznavanjem kompetenc, pridobljenih zunaj formalnega izobraževanja. Številni posamezniki imajo težave s priznavanjem svojih spretnosti pri gibanju znotraj EU ali ob prihodu iz tretjih držav, kar vodi v nezadosten izkoristek talentov.

1.3 Razdrobljeno upravljanje ter zbiranje podatkov o spretnostih

Politike na področju spretnosti so tesno povezane z izobraževanjem, delovno politiko, ekonomsko in finančno politiko ter socialno vključenostjo. Vendar pa ta področja pogosto upravljajo različna ministrstva ali službe na nacionalni in regionalni ravni, pri čemer ima vsaka svoje prednostne naloge.

Nadalje številni deležniki spretnosti obravnavajo z različnih vidikov in premalo usklajeno: sistemi izobraževanja in usposabljanja, industrija, javni zavodi za zaposlovanje, socialni partnerji, civilna družba.

Ta razdrobljenost ovira pametne naložbe in ne omogoča ustreznega zbiranja podatkov o spretnostih.

Zaradi nezadostne konsolidacije, pomanjkanja predvidevanja in pomanjkanja učinkovitega sodelovanja med različnimi ustanovami, ki imajo strokovno znanje na področju zbiranja podatkov o spretnostih, je težko uskladiti prihodnje povpraševanje po spretnostih ter njihovo ponudbo, tudi z namenom olajšanja zakonitih migracij.

Čeprav so države članice povečale svoja prizadevanja na področju izobraževanja in spretnosti, so izzivi na tem področju preveliki in preveč nujni, da bi jih lahko reševale države članice same. Preobrazba spretnosti in izobraževanja, ki je v Evropi potrebna za odpravo vrzeli v spretnostih ter razlik v hitrosti in sprejemanju odločitev, se lahko pospeši z ukrepanjem na ravni EU. Zelo pomembno je tudi, da se v reforme in ustrezne pobude, določene v uniji spretnosti, vključijo države kandidatke, kot tudi potencialne kandidatke in sosednje države, saj se te države soočajo s podobnimi izzivi.

To so trije razlogi, zakaj Evropa potrebuje korenito spremembo ambicij in ukrepov. Unija spretnosti je ambiciozna strategija za izvajanje izobraževanja in usposabljanja v EU, podprta z

novim modelom sodelovanja za spodbujanje drznih rešitev, ki temeljijo na jasnem sklopu ciljev (oddelek 2), ključnih ukrepih (oddelek 3), finančnih sredstvih (oddelek 4) in učinkovitejšem upravljanju (oddelek 5).

2. Unija spretnosti: cilji

Z unijo spretnosti nameravamo **vse ljudi v Evropi**, ne glede na to, kje so, **opolnomočiti, da pridobijo trdno podlago spretnosti ter se vse življenje izpopolnjujejo in preusposablajo** v skladu z evropskim stebrom socialnih pravic. Njen cilj je podpreti evropske sisteme izobraževanja in usposabljanja, da bi vsem, vključno z mladimi, ne glede na njihovo ozadje in prebivališče, zagotovili enake možnosti pri dostopanju do izobraževanja, vseživljenjskega učenja in kakovostnih delovnih mest ter obvladovanju prehodov in kriz. Trdnejša izobrazbena podlaga in spretnosti podpirajo tudi vrednote EU, kot so demokracija, človekove pravice, solidarnost, socialno vključevanje in raznolikost, pomagajo ljudem, da postanejo odpornejši na napačne informacije in dezinformacije, radikalizacijo in novačenje v kriminal, ter jih opolnomočajo, da prispevajo k bolj zeleni, pravičnejši in bolj povezani Evropi.

Nadaljnji cilj je podpreti **podjetja, da bodo konkurenčna** in odporna, kar bo delodajalcem, zlasti MSP, olajšalo iskanje ljudi s spretnostmi, ki jih potrebujejo za ustvarjanje trajnostne rasti in kakovostnih delovnih mest. To je tudi poziv podjetjem, naj vlagajo v izpopolnjevanje in preusposabljanje svojih delavcev vseh generacij, da bi se prilagodili spreminjajočim se izzivom in priložnostim. Hkrati se priznava, da podjetja, zlasti MSP in zagonska podjetja oziroma podjetja v razširitveni fazi, potrebujejo prave spodbude in podporo, da bodo te naložbe izvedljive.

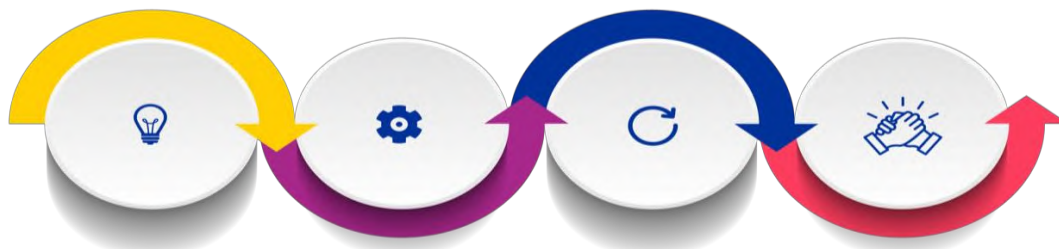
Hkrati si bomo z unijo spretnosti prizadevali, **da bodo spretnosti ter kvalifikacije – ne glede na to, kje v Evropi so pridobljene – pregledne, zaupanja vredne in priznane** na celotnem enotnem trgu, kar bo posameznikom omogočilo uveljavljanje pravice do prostega gibanja, delodajalcem, zlasti MSP, pa učinkovito čezmejno zaposlovanje. To je tudi poziv državam članicam, naj si prizadevajo za hitro priznavanje spretnosti in kvalifikacij, pridobljenih zunaj EU.

3. Glavni sklopi unije spretnosti

Za doseganje navedenih ciljev bo unija spretnosti:

- **razvijala spretnosti za kakovostna delovna mesta in življenje** s trdno izobrazbeno podlago in vključujočim pristopom vseživljenjskega učenja,
- **izpopolnjevala in preusposabljala** prilagodljivo delovno silo, da bo obvladovala digitalni in čisti prehod, zlasti nižje in srednje usposobljene,
- spodbujala **kroženje spretnosti** s prostim gibanjem ljudi po vsej EU in s sprostitev polnega potenciala enotnega trga,
- **privabljala, razvijala in zadrževala** talente.

UNIJA SPRETNOSTI

Unija spretnosti bo temeljila na ukrepih, sprejetih že v okviru **evropskega izobraževalnega prostora**¹⁴, **evropskega programa spretnosti**¹⁵ in **evropskega raziskovalnega prostora**. Na podlagi tega bo Komisija sodelovala z akterji na področju izobraževanja in usposabljanja, zaposlovanja in trga dela, socialnimi partnerji in drugimi deležniki, da bi izobraževanja in upravljanje spretnosti vključila v unijo spretnosti. Komisija v celoti priznava primarno vlogo držav članic na tem področju, kot je določeno v členih 165 in 166 PDEU, in bo pri izvajanju teh ukrepov delovala v okviru svojih pristojnosti.

A. Razvijanje spretnosti za življenje s trdno izobrazbeno podlago

Nagel upad temeljnih spretnosti mladih, vključno z digitalnimi, je tempirana bomba v naših izobraževalnih sistemih in za konkurenčnost Evrope. Raziskava PISA 2022 izpostavlja zaskrbljujoče trende: 30 % petnajstletnikov v EU nima minimalnega znanja na področju

¹⁴ Resolucija o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju za obdobje 2021–2030. [UL C 497, 10.12.2021.](#)

¹⁵ Evropski program spretnosti: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en

matematike, približno 25 % pa jih ima težave z branjem in naravoslovjem¹⁶. Približno 43 % osmošolcev ima težave z osnovno digitalno pismenostjo, kar potrjuje trend upadanja¹⁷.

Čeprav je EU v povprečju na dobri poti, da doseže cilj na ravni EU za leto 2030, tj. zmanjšanje zgodnjega opuščanja šolanja na manj kot 9 %, so dečki, mladi invalidi in učenci z migrantskim ozadjem izpostavljeni večjemu tveganju zgodnjega opuščanja šolanja. Poleg tega je EU še bolj oddaljena od cilja na ravni EU, da se do leta 2030 delež poduspešnih učencev zmanjša pod 15 %, kot je bila pred desetimi leti. **Socialno-ekonomsko ozadje** je še vedno pomemben pokazatelj učnih izidov, pri čemer je tveganje za hudo poduspešnost pri temeljnih spretnostih med prikrajšanimi učenci v primerjavi z njihovimi privilegiranimi vrstniki 6,1-krat večje¹⁸. **Razlike med spoloma** obstajajo pri branju, pri čemer je verjetneje, da so dekleta med tistimi z najvišjimi dosežki v vseh državah EU, poduspešnost v naravoslovju pa je nekoliko pogostejša pri fantih. Na **podeželskih območjih** je v primerjavi z mestnimi območji mogoče opaziti zaostanek zlasti pri branju¹⁹ in digitalnih spretnostih²⁰. Delež mladih s podeželja z visokošolsko izobrazbo je v primerjavi z mestnimi območji omejen²¹.

Zaradi tega je EU izpostavljena tveganju še večjega zaostanka v svetovni tehnološki tekmi, v kateri umetna inteligenca, avtomatizacija in potrebe na področju kibernetne varnosti preoblikujejo industrijo in družbo. Na področju obrambe, letalske in vesoljske tehnologije ter fuzijske tehnologije so napredne spretnosti STEM bistvene za zmanjšanje odvisnosti od dobaviteljev iz tretjih držav in razvoj zmogljivosti naslednje generacije. Vendar se je med letoma 2015 in 2022 na splošno zmanjšalo število doktorantov STEM, in sicer na področju naravoslovja, matematike in statistike (–13,1 %) ter informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) (–25,5 %). Njihovo število se je povečalo zgolj na področju tehnike, proizvodne tehnologije in gradbeništva (+9,4 %).

Poleg tega spodbujanje pristopov STEAM, ki vključujejo naravoslovje, tehnologijo, inženirstvo, umetnost in matematiko z odpravljanjem panožnih omejitev, pospešuje ustvarjalno razmišljanje. Ta nabor spretnosti je zelo iskan pri delodajalcih²². Poleg tega olajšuje digitalno in finančno pismenost, saj učencem zagotavlja spretnosti, potrebne za razumevanje delovanja digitalnih in finančnih sistemov.

Hkrati je treba nujno obravnavati **razlike med spoloma**, saj so ženske še vedno premalo zastopane na številnih področjih STEM, vključno s področjema inženirstva in računalništva, moški pa so premalo zastopani v sektorjih, kot so zdravstvo, socialno varstvo in učiteljski poklic.

Ključnega pomena je, da **učiteljski poklic** postane privlačnejši in bolj uravnotežen glede zastopanosti spolov, da se odpravi pomanjkanje učiteljev, zlasti na področju STEM, zadrži talente

¹⁶ [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU: An EU comparative analysis of the PISA 2022 results](#) (Dvojni izziv doseganja pravičnosti in odličnosti pri temeljnih spretnostih v EU: primerjalna analiza rezultatov PISA 2022 na ravni EU).

¹⁷ [International Computer and Information Literacy Study \(ICILS\) in Europe, 2023](#) (Mednarodna raziskava računalniške in informacijske pismenosti v Evropi, 2023 (ICILS)).

¹⁸ [Pregled izobraževanja in usposabljanja 2024](#).

¹⁹ Za več podrobnosti o šolskem izobraževanju na podeželskih območjih glej OECD (2021), *Delivering quality education in rural communities* (Uresničevanje kakovostnega izobraževanja v podeželskih skupnostih).

²⁰ Čeprav se je stanje v zadnjih letih izboljšalo, ostaja 15-odstotna vrzel (COM(2024) 450 final).

²¹ Eurostat (2022).

²² Svetovni gospodarski forum, *The Future of Jobs Report 2023* (Poročilo o prihodnosti delovnih mest 2023): <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023>.

ter zagotovi, da bodo učitelji bolj opremljeni za obvladovanje poduspešnosti in tehnoloških sprememb. Le 40 % učiteljev na primer je pripravljenih za uporabo digitalne tehnologije pri poučevanju. Čeprav 68 % najstnikov že uporablja umetno inteligenco, izobraževalni sistemi nimajo potrebnih okvirov za učinkovito vključevanje umetne inteligence v učenje²³.

Razvijanje spretnosti za življenje, vključno z medijsko in digitalno pismenostjo, kritičnim mišljenjem ali osnovno kibernetiko, je ključnega pomena za splošno **pripravljenost** Evrope na krize, tudi v smislu demokratične odpornosti. S tem v zvezi učenci potrebujejo tudi močne temeljne in napredne spretnosti, zlasti na področju STEM, pa tudi državljansko vednost in kompetence. Izboljšati je treba pripravljenost na tveganja v sistemih izobraževanja in usposabljanja, da bi EU in njene države članice lahko še naprej delovale v vseh okoliščinah in zagotavljale ključne družbene funkcije.

Neformalno in priložnostno učenje, mladinsko delo, kulturne pobude, športno udejstvovanje in prostovoljstvo lahko prav tako ljudem ponujajo dragocene priložnosti za razvoj znanja, spretnosti, odnosa in vedenja za rast in aktivno državljanstvo.

Ključni rezultati na ravni EU ter nacionalni, regionalni in lokalni ravni

★ Razvoj trdne podlage v izobraževanju in usposabljanju

- Okrepitev podpore za temeljno pismenost ter temeljne matematične, naravoslovne, digitalne in državljanske spretnosti z **akcijskim načrtom za temeljne spretnosti**. Komisija bo s pilotnim izvajanjem **programa podpore za temeljne spretnosti** sodelovala z zainteresiranimi državami članicami pri vzpostavitvi okvira učinkovitih intervencijskih ukrepov, podprtih s sredstvi EU, za otroke in mlade s težavami pri pridobivanju temeljnih spretnosti. Z **evropsko nagrado za inovativne šole** bodo nagrajene šole, ki so izjemno inovativne pri spreminjanju izobraževalnih programov za poučevanje učencev spretnosti STEM in državljskih spretnosti, tudi s pomočjo sodelovanja s podjetji in lokalnimi oblastmi. Komisija predlaga, da se obstoječi cilj glede temeljnih spretnosti dopolni z naslednjim: **do leta 2030**:
 - **delež poduspešnosti pri pismenosti ter matematičnih, naravoslovnih in digitalnih spretnostih bi moral biti manjši od 15 %, delež najvišjih dosežkov pri pismenosti, matematiki in naravoslovju pa vsaj 15 %.**
- Komisija bo na podlagi pregleda akcijskega načrta za digitalno izobraževanje predstavila **načrt za prihodnost digitalnega izobraževanja in spretnosti do leta 2030** za spodbujanje enakega dostopa do digitalnega izobraževanja za vse. Trden ekosistem digitalnega izobraževanja EU bo priprava na prihodnost in podlaga za dolgoročna partnerstva z ustanovami na področju izobraževalne tehnologije (EdTech) s sedežem v EU in neodvisno razvitimi evropskimi rešitvami. S pobudo o **umetni inteligenci v izobraževanju in usposabljanju** se bo določil okvir za pismenost na področju umetne inteligence ter podprlo vključevanje umetne inteligence v zagotavljanje izobraževanja in usposabljanja, s čimer se bomo odzvali na potrebo po spletni varnosti in digitalni dobrobiti, se borili proti dezinformacijam in napačnim informacijam ter hkrati spodbudili inovacije v izobraževanju. Okvir digitalnih kompetenc bo posodobljen do konca leta 2025, da bi se upoštevale nove nastajajoče tehnologije, vključno z umetno inteligenco.
- Zagotavljanje podpore s **strateškim načrtom za izobraževanje na področju STEM**, da bi obrnili trend zmanjševanja uspešnosti pri spretnostih STEM v šoli ter privabili več študentov

²³ [Vodafone Foundation 2025, AI In European Schools \(UI v evropskih šolah\)](#).

v programe in poklicne poti na področjih STEM. Glavni cilj tega načrta je pritegniti več deklet in žensk k študiju na teh področjih, vključno s programi in poklicnimi potmi na področju digitalizacije. Poleg tega Komisija predlaga strateški cilj glede vpisa na področja STEM: **do leta 2030:**

- **delež dijakov v začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju na srednji ravni, vpisanih na področja STEM, bi moral znašati vsaj 45 %²⁴, pri čemer bi morala biti vsaj četrtnina dijakinj²⁵;**
 - **delež študentov na terciarni ravni, vpisanih na področja STEM, bi moral znašati vsaj 32 %²⁶, pri čemer bi morali biti vsaj dve petini študentk²⁷;**
 - **delež študentov, vpisanih v doktorske študijske programe na področju informacijske in komunikacijske tehnologije, bi moral znašati vsaj 5 %²⁸, pri čemer bi morala biti vsaj tretjina študentk.**
- **Obravnavanje privlačnosti učiteljske in akademske poklicne poti z:**
- **agendo EU za učitelje in mentorje**, ki bo državam članicam pomagala pri odpravljanju pomanjkanja učiteljev ter izboljšala delovne pogoje in poklicne možnosti;
 - **evropskim okvirom kompetenc za akademsko osebje** v visokošolskem izobraževanju, s katerim se dopolnjuje obstoječi evropski okvir kompetenc za raziskovalce (ResearchComp). Za ponovno ovrednotenje pedagoških vlog v akademskih krogih je potrebno dodatno priznavanje inovativnega poučevanja, razvoj priložnosti za vseživljenjsko učenje in usposabljanje z mikrodokazili, ustvarjanje priložnosti za nadnacionalno izobraževanje ali vzpostavljanje sodelovanja z delodajalci²⁹.
- ★ **Razvoj privlačnega in inovativnega sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja**

Povečanje privlačnosti, odličnosti in vključevalnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU) z evropsko strategijo za PIU. Strategija bo osredotočena na vlogo PIU pri podpiranju konkurenčnosti in inovacij EU, ekonomske, teritorialne in socialne kohezije ter generacijske pomladitve, in sicer z odpravljanjem pomanjkanja spretnosti ter neuskkljenosti med ponudbo spretnosti in povpraševanjem po njih, povečanjem privlačnosti in kakovosti PIU ter njegove ustreznosti za trg dela ter podpiranjem mobilnosti in internacionalizacije. Strategija bo obravnavala tudi spolne in druge stereotipe pri izbiri študija ter gradila na koristih in rezultatih PIU na trgu dela, da bi PIU postalo enako cenjena učna pot kot visokošolsko izobraževanje, tudi za ženske.

²⁴ Delež dijakov v začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju na srednji ravni, vpisanih na področja STEM, je leta 2022 znašal 36,2 % (zadnji razpoložljivi podatki). Raven EU do leta 2030 naj bi temeljila na povprečnem letnem povečanju za približno 1,1 odstotne točke.

²⁵ Delež žensk v začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju na srednji ravni, vpisanih na področja STEM (od skupnega vpisa na teh področjih), je leta 2022 znašal 16,1 % (zadnji razpoložljivi podatki). Raven EU do leta 2030 naj bi temeljila na povprečnem letnem povečanju za približno 1,1 odstotne točke.

²⁶ Delež študentov na terciarni ravni, vpisanih na področja STEM, je leta 2022 znašal 27,1 % (zadnji razpoložljivi podatki). Cilj na ravni EU do leta 2030 naj bi temeljil na povprečnem letnem povečanju za približno 0,6 odstotne točke.

²⁷ Delež žensk na terciarni ravni, vpisanih na področja STEM (od skupnega vpisa na teh področjih), je leta 2022 znašal 31,8 % (zadnji razpoložljivi podatki). Cilj na ravni EU do leta 2030 naj bi temeljil na povprečnem letnem povečanju za približno 1 odstotno točko.

²⁸ Povečanje s 3,7 % v letu 2022.

²⁹ [Priporočilo Sveta z dne 25. novembra 2024 o privlačnih in trajnostnih poklicnih poteh v visokošolskem izobraževanju.](#)

★ Oblikovanje vključujočega in v prihodnost usmerjenega visokošolskega sistema

- Predstavitev pobude za **povečanje dostopnosti visokošolskega izobraževanja** za širši krog učečih se in starostnih skupin, da se zadovolji vse večje povpraševanje po visokošolskih diplomantih na trgu dela, ki naj bi se po napovedih močno okrepilo s prihodnjimi delovnimi mesti, ter spodbudijo podporne storitve za dobrobit študentov in omogoči ciljna podpora za njihov uspeh. Pobuda bo visokošolske ustanove in njihovo osebje podpirala pri izvajanju načel, smernic in kazalnikov o širšem dostopu in socialni razsežnosti visokošolskega izobraževanja, sprejetih leta 2024 v okviru bolonjskega procesa.
- Spodbujanje **podjetniškega izobraževanja** na vseh ravneh z več namenskimi moduli, vključno s čezmejnimi, na univerzah v sodelovanju z njihovim inovativnim ekosistemom. To učencem pomaga razvijati spretnosti in miselnosti, potrebne za ustanavljanje podjetij in ustvarjanje delovnih mest.

Ključni rezultati

Akcijski načrt za temeljne spretnosti [1. četrletje 2025]

Program podpore za temeljne spretnosti (pilotni program) [2026]

Načrt za prihodnost digitalnega izobraževanja in spretnosti do leta 2030 [4. četrletje 2025]

Pobuda o umetni inteligenci v izobraževanju [2026]

Strateški načrt za izobraževanje na področju STEM [1. četrletje 2025]

Učiteljska in mentorska agenda EU [2026]

Evropski okvir kompetenc za akademsko osebje [2026]

Evropska strategija za poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU) [2026]

Povečanje dostopnosti visokošolskega izobraževanja [2027]

Strategija za medgeneracijsko pravičnost [1. četrletje 2026]

B. Izpopolnjevanje in prekvalifikacija za zagotavljanje v prihodnost usmerjenih spretnosti

Hitrost in obseg potekajoče preobrazbe sta brez primere. Spretnosti so že od nekdaj ena od konkurenčnih prednosti Evrope. Zagotavljanje pravih orodij za odzivno in učinkovito izpopolnjevanje in preusposabljanje bo evropskim podjetjem in delodajalcem pomagalo pri njihovi konkurenčnosti, olajšalo prehod med zaposlitvami in zagotovilo, da nihče ne bo zapostavljen.

Izpopolnjevanje in preusposabljanje sta deljena odgovornost. Javni organi na ravni EU ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni imajo pri tem svojo vlogo. Prav tako pa tudi podjetja, socialni partnerji, izvajalci izobraževanja in usposabljanja, organizacije civilne družbe, lokalne skupnosti in posamezniki.

Napovedi prihodnjih potreb na trgu dela krepijo nujnost ukrepanja za zagotovitev spretnosti, ki jih Evropa potrebuje. Komisija je že opredelila 42 deficitarnih poklicev po vsej

EU. Največje pomanjkanje delovne sile je v gradbeništvu, prometu, nekaterih zdravstvenih poklicih, kot so medicinske sestre in zdravniki specialisti, ter pri oskrbovalcih³⁰. Z umetno inteligenco, robotiko, procesi, ki temeljijo na podatkih, in industrijo, potrebno za zagotavljanje čistega prehoda, se bo pomanjkanje delovne sile verjetno še povečalo³¹.

Udeležba v izobraževanju odraslih je še vedno nezadostna, saj se le 39,5 % odraslih vsako leto udeleži usposabljanja³², kar je precej pod krovnim ciljem EU, ki znaša 60 % do leta 2030. Nizko usposobljeni odrasli, ki najbolj potrebujejo usposabljanje, se ga udeležujejo še manj. Stopnje udeležbe so v povprečju nižje tudi v manj razvitih regijah in regijah v prehodu. Ženske in ranljive skupine, kot so invalidi, se srečujejo z dodatnimi ovirami, ki preprečujejo njihovo udeležbo v usposabljanju. S tem v zvezi bo načrt za pravice žensk spodbujal enake možnosti ter dostop do izpopolnjevanja in preusposabljanja.

Opolnomočiti moramo starejše državljane, ki so pripravljene še naprej prispevati na trgu dela. Poleg tega bi bilo treba podpreti pobude politike, ki koristijo več generacijam. Večgeneracijska delovna mesta zadovoljujejo različne potrebe, vlagajo v dvosmerne prenose znanja in spretnosti med mladimi in starejšimi državljani ter navsezadnje koristijo celotni družbi.

Velik delež izpopolnjevanja je usposabljanje na delovnem mestu, ki ga zagotavljajo delodajalci. Leta 2020 je usposabljanje ponujalo 67,4 % podjetij, vendar se udeležba močno razlikuje med sektorji, industrijami in državami. Javne službe za zaposlovanje nezadostno izpolnjujejo potrebe odraslih po preusposabljanju za spreminjajoče se poklice ali sektorje.

Ena od glavnih ovir za usposabljanje nizko usposobljenih odraslih je pomanjkanje motivacije³³. Negativne izkušnje z učenjem v šoli imajo lahko „zastrašujoči učinek“. Potrebujemo alternativne pristope, ki vključujejo širši nabor akterjev, da bi odrasle spodbudili k vključevanju v učne dejavnosti v zaupanju vrednih ali novih okoljih.

Socialni dialog na vseh ravneh – evropski, nacionalni in lokalni – je ključnega pomena za oblikovanje razvoja spretnosti s kolektivnimi pogajanjem, vodenjem skladov za usposabljanje in razvoj, svetovalnimi storitvami ter usklajevanjem delovnih mest s spretnostmi. To se bo še naprej spodbujalo.

Ključni rezultati javnega sektorja na ravni EU, na nacionalni ali regionalni ravni

★ Izpopolnjevanje in preusposabljanje odraslih

- **Nadaljnja podpora izvajanju individualnih učnih računov³⁴**, da se vsem ljudem, ne glede na njihov zaposlitveni status, omogoči izpopolnjevanje in preusposabljanje. Individualni učni računi lahko pomagajo tistim, ki jih prizadenejo prehodi, pridobiti spretnosti, potrebne za vstop

³⁰ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi nabora talentov EU (COM(2023) 716 final).

³¹ Delovna sila na področju energije se bo morala do leta 2030 povečati za 50 % za večje izkoriščanje energije iz obnovljivih virov, omrežja in tehnologij za energijsko učinkovitost.

³² *VET Data insights: what is happening with vocational education and training and adult learning in the European Union* (Vpogled v podatke PIU: Kaj se dogaja s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter izobraževanjem odraslih v Evropski uniji), Cedefop: <https://www.cedefop.europa.eu/en/data-insights/what-happening-vocational-education-and-training-and-adult-learning-european-union>.

³³ Pomanjkanje motivacije med odraslimi je bila ponavljajoča se težava, ki so jo med evropskim letom spretnosti ugotovile vse države članice.

³⁴ Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o individualnih učnih računih (2022/C 243/03).

v nove poklice. Številne države članice pilotno izvajajo takšne sheme, vendar bodo v prihodnjih letih potrebni nadaljnjo uvajanje, ocenjevanje in konsolidacija.

- **Razširitev uporabe mikro dokazil** kot prožnih učnih rešitev v skladu z evropskim pristopom³⁵, s čimer se zagotovi, da so zaupanja vredna, razumljiva, izdana digitalno in primerljiva med sektorji in državami. Zato bo poleg ustanov za izobraževanje in usposabljanje potrebno dejavno vključevanje vseh vrst ponudnikov mikro dokazil, zlasti zasebnih ponudnikov usposabljanja. Po potrebi bi morala biti mikro dokazila povezana z nacionalnimi in evropskimi ogroddji kvalifikacij. Smernice o instrumentih za zagotavljanje kakovosti bodo okrepile zaupanje in uporabo mikro dokazil v postopkih zaposlovanja. Cilj je tudi povečati število skupnih mikro dokazil, ki jih izdajo centri poklicne odličnosti, zaveznitva evropskih univerz in akademije EU za spretnosti, ter povečati njihovo poslovno uporabo pri zaposlovanju in poklicnem napredovanju, s posebnim poudarkom na strateških sektorjih.
- **Podpora dejavnostim vzajemnega učenja za države članice o inovativnih skupnostnih prostorih za učenje**, da bi se odrasli z nizkimi temeljnimi spretnostmi vključili in motivirali za izpopolnjevanje z delovanjem v njim prijetnejših okoljih. Spodbuda državam članicam, naj sodelujejo z javnimi zavodi za zaposlovanje in socialnimi službami, da bi podprle odrasle pri izboljšanju njihovih temeljnih spretnosti in jih po potrebi aktivirale. V tem okviru bi lahko preizkusili medgeneracijske pristope.
- Razvoj in **vzpostavitev** pilotnega projekta **jamstva za spretnosti**, da bi delavcem v sektorjih, ki so v postopku prestrukturiranja ali v katerih obstaja tveganje brezposelnosti, omogočili nadaljnji razvoj poklicne poti v drugih sektorjih in/ali podjetjih. Jamstvo za spretnosti bo s spodbujanjem njihovega izpopolnjevanja in preusposabljanja v skladu z ustreznimi nacionalnimi, regionalnimi in/ali sektorskimi strategijami prehoda podprlo njihove zaposlitvene možnosti in varnost zaposlitve.
- Ocena v okviru pregleda uredbe o splošnih skupinskih izjemah³⁶, ali je treba posodobiti **pravila o državni pomoči, ki se uporabljajo za usposabljanje**, da bi zagotovili boljše spodbude za industrijo, vključno s socialnim gospodarstvom, za vlaganje v izpopolnjevanje in preusposabljanje delavcev zaradi pravičnega prehoda.

★ Spodbujanje javno-zasebnih partnerstev in sodelovanja v strateških sektorjih

- **Okrepitev in racionalizacija pakta za spretnosti** za podporo strateškim sektorjem pri njihovem izpopolnjevanju in preusposabljanju, tudi prek obsežnih partnerstev v skladu s kompasom za konkurenčnost, dogovorom o čisti industriji in prihodnjo strategijo za unijo pripravljenosti. Krepitev obsežnih partnerstev bo podprla razvoj sektorskih rešitev³⁷. Okrepljeni pakt bo obravnaval razdrobljenost pobud in izboljšal povezave med njimi, kot so akademije EU za spretnosti, evropska koalicija za vajeništva, centri poklicne odličnosti in zaveznitva evropskih univerz. Izboljšane bodo medsektorske sinergije med člani pakta,

³⁵ Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2022 o evropskem pristopu k mikro dokazilom za vseživljenjsko učenje in zaposljivost (2022/C 243/02).

³⁶ Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 Pogodb, kakor je bila spremenjena, prečiščeno besedilo: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:02014R0651-20230701>.

³⁷ Obsežna partnerstva obstajajo v naslednjih sektorjih: letalskem in vesoljskem ter obrambnem, agroživliskem, gradbenem, ustvarjalnem in kulturnem, digitalnem, energijsko intenzivnem, v zdravstvu, elektroniki, mobilnosti, prometu, avtomobilskem sektorju, lokalnem in socialnem gospodarstvu, na področju energije iz obnovljivih virov, maloprodaje, tekstila in turističnih ekosistemov.

izmenjava znanja in virov vzdolž vrednostne verige (npr. zbiranje podatkov o spretnostih, poklicni profili, izobraževalni programi, moduli usposabljanja). Člani pakta so se zavezali, da bodo do leta 2030 izpopolnili 25 milijonov delavcev. Komisija člane pakta poziva, naj svoje zaveze vsaj podvojijo.

- **Pregled in izvajanje ciljno usmerjenih akademij EU za spretnosti.** Opravljen bo pregled obstoječih akademij, vključno z akademijami za neto ničelne industrije, da se ocenijo dejavniki uspeha. Na podlagi te analize bo vzpostavljenih več akademij, ki bodo temeljile na najuspešnejših modelih, s čimer se bodo zagotovile spretnosti, ki jih industrija potrebuje za zeleni in digitalni prehod ter dogovor o čisti industriji. Usmerjene bi morale biti v strateške sektorje, kot so obramba, avtomobilska industrija, krožno gospodarstvo, vetrna energija, omrežja, hrana, digitalna področja, kot so umetna inteligenca, kvantne tehnologije in virtualni svetovi ter polprevodniki. Komisija bo junija 2025 vzpostavila mrežo med industrijo in akademskimi krogi v okviru akademije za kibernetike veščine, hkrati pa bo tudi spodbujala kibernetike kampuse za kibernetično varnostne spretnosti v različnih državah članicah in regijah. Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT) bo do leta 2028 v sodelovanju s podjetji milijon učečih se opremil s spretnostmi, potrebnimi v strateških sektorjih, pri čemer bo posebno pozornost namenil uravnoveženi udeležbi spolov.
- Pilotni ukrepi, tudi prek programa Erasmus+, programa Digitalna Evropa in EIT, za vzpostavitev **transnacionalnih partnerstev med univerzami in podjetji** za usposabljanje ljudi za sektorje z velikimi vrzelmi v spretnostih. Taka partnerstva bi lahko na primer podpirala namenske skupne programe ali skupaj razvila mikrodokazila ter podpirala podjetništvo in mentorstvo za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi. Strategija EU za zagon in razširitev podjetij bo določila dodatne ukrepe za pomoč zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi pri zadrževanju in privabljanju talentov, ki jih potrebujejo za zagon in rast v EU.
- Razširitev **evropske koalicije za vajeništva**, da bo do leta 2030 dosegla 700 zavez, vključno z osebami zunaj trga dela in vajeništvi za odrasle za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo.

Ključni rezultati

Pilotni projekt jamstva za spretnosti za delavce [2025]

Uvedba ciljno usmerjenih akademij EU za spretnosti po pregledu obstoječih akademij [2026]

Pilotna transnacionalna partnerstva med univerzami in podjetji za sektorje z velikimi vrzelmi v spretnostih [2026]

C. Kroženje in dodeljevanje spretnosti za sprostitve celotnega potenciala enotnega trga

Enotni trg zagotavlja edinstven okvir za „kroženje“ – prosto gibanje oseb z njihovimi spretnostmi. EU je razvila zakonodajo za prosto gibanje reguliranih poklicev ter številna orodja za preglednost in trg dela, kot so evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK), Europass, ESCO³⁸ in EURES³⁹. Poleg tega je bil v okviru bolonjskega procesa vzpostavljen evropski sistem prenašanja in zbiranja kreditnih točk za posekondarno izobraževanje.

³⁸ Evropska klasifikacija spretnosti, kompetenc, kvalifikacij in poklicev.

³⁹ Evropske službe za zaposlovanje.

Vendar ovire še naprej preprečujejo nemoteno prenosljivost ter priznavanje spretnosti in kvalifikacij ljudi. Unija spretnosti bo z olajšanjem vrednotenja spretnosti in priznavanja kvalifikacij ter krepitvijo transnacionalnega sodelovanja podpirala uravnoteženo čezmejno mobilnost ter prosti pretok znanja in spretnosti. S tem se bo omogočilo boljše usklajevanje spretnosti oseb ter delovnih mest, ki jih sprejemajo pri prostem gibanju v EU, zmanjšal beg možganov in preprečili trendi odseljevanja iz regij, ki jim grozi demografsko upadanje.

Unija spretnosti bo v prizadevanjih z državami članicami v smeri evropske diplome, ki jo bodo priznavale vse države članice, nudila najkakovostnejše izobraževanje in usposabljanje ter združevala vire prek transnacionalnega in transdisciplinarnega sodelovanja, podprtega s programom Erasmus+.

Ključni rezultati na ravni EU ter nacionalni, regionalni in lokalni ravni

★ Olajšanje prenosljivosti spretnosti in kvalifikacij

- Razvoj **pobude za prenosljivost spretnosti**, da se delavcem in podjetjem ponudi več priložnosti za poln izkoristek potenciala enotnega trga. Najprej je treba preučiti potrebo po morebitnem **zakonodajnem predlogu** za odpravo ovir mobilnosti delavcev, tudi v nereguliranih poklicih. To bi lahko temeljilo na obstoječih orodjih za preglednost, katerih namen je zagotoviti razumevanje, primerljivost, zaupanje ter sprejemanje spretnosti in kvalifikacij v vseh državah članicah. Spodbujala bi lahko skupne evropske formate interoperabilnih digitalnih dokazil, s katerimi bi se omogočilo razumevanje in sprejemanje spretnosti in kvalifikacij. Nadalje bo Komisija na podlagi poročila o izvajanju direktive o poklicnih kvalifikacijah preučila ukrepe za nadaljnje olajšanje, razširitev in posodobitev postopkov priznavanja za regulirane poklice, zlasti z izkoriščanjem digitalnih orodij. Nato pa bo preučila, ali bi bilo treba predlagati skupna pravila za enostavnejše postopke obravnave priznavanja in vrednotenja kvalifikacij in spretnosti državljanov tretjih držav.
- **Razvoj skupnega evropskega okvira za avtomatično priznavanje študijskih kvalifikacij in učnih obdobij v tujini** v šolskem izobraževanju, poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter visokošolskem izobraževanju. Preučitev možnosti **pristopa EU h Konvenciji o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji** (Lizbonska konvencija o priznavanju)⁴⁰. S tem bi zmanjšali negotovost mobilnih učečih se glede priznavanja njihovih kvalifikacij in učnih izidov ter se izognili dolgotrajnim in nepredvidljivim upravnim postopkom. Ustvarjajo enake konkurenčne pogoje za vse učeče se, neodvisno od njihovega sektorja izobraževanja in usposabljanja ter države izvora.

★ V prihodnost usmerjene evropske kvalifikacije

- **Olajšanje razvoja inovativnih skupnih evropskih študijskih programov**, tudi v **disciplinah za strateške sektorje** in ključna tehnološka področja, kot so umetna inteligenca, kvantne tehnologije, polprevodniki, podatki ali kibernetna varnost, po možnosti z **evropsko diplomozo/oznako**⁴¹ na podlagi skupno dogovorjenih meril. Ta pobuda bo spodbujala v prihodnost usmerjene spretnosti ter združevanje strokovnega znanja in izkušenj visokošolskih ustanov po vsej EU, ki presegajo tisto, kar lahko ponudi posamezna ustanova.

⁴⁰ [CETS 165 – Konvencija o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji.](#)

⁴¹ [Sporočilo Komisije o načrtu za evropsko diplomozo.](#)

- **Olajšanje mobilnosti učečih se in delavcev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju**, in sicer z začetkom razvoja morebitne **evropske diplome/oznake za poklicno izobraževanje in usposabljanje**. Diploma bi lahko zajemala začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje na višji sekundarni in posekundarni ravni. Pilotni projekt, podprt s programom Erasmus+, bo države članice in izvajalce poklicnega izobraževanja in usposabljanja spodbudil k preskušanju take evropske diplome/oznake za poklicno izobraževanje in usposabljanje v obdobju 2025–2026.

★ **Poglobljeno transnacionalno sodelovanje za zagotavljanje v prihodnost usmerjenih spretnosti in kompetenc**

- Preučitev razvoja ustreznega **evropskega pravnega statusa za zavezništva visokošolskih ustanov ter naložbenih poti za zavezništva evropskih univerz**, da se zagotovijo trajnostno sodelovanje in financiranje, združijo viri ter okrepijo partnerstva s podjetji in raziskovalnimi oddelki v njihovem inovacijskem ekosistemu.
- Okrepitev transnacionalnega sodelovanja v okviru **centrov poklicne odličnosti** in doprinos k nacionalnim reformam poklicnega izobraževanja in usposabljanja prek javno-zasebnih partnerstev. Na oceni osnovana nadaljnja podpora ustanavljanja centrov poklicne odličnosti v obdobju 2026–2029.
- Pilotno izvajanje **evropskih zavezništev šol** v letu 2026 za povečanje mobilnosti učencev in učiteljev, čezmejnega sodelovanja med šolami in šolskimi organi ter inovacij. Zavezništva bodo namenjena preizkušanju inovativnih metod poučevanja, izobraževalnih programov in okvirov kompetenc, zlasti za temeljne spretnosti. Sodelujoče šole bodo podpirala na njihovi poti, da postanejo učeče se organizacije za učinkovito poučevanje temeljnih spretnosti, tudi v sodelovanju z lokalnimi organi.

★ **Spodbujanje mobilnosti za vse učeče se**

- Okrepitev programa **Erasmus+**, da bo bolj vključujoč in dostopen za vse, s posebnim poudarkom na učečih se z manj priložnostmi, tudi v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Večji doseg bo prinesel več možnosti za razvoj spretnosti ter tako odločneje prispeval k izgradnji odporne, konkurenčne in povezane Evrope.

Ključni rezultati

Pobuda za prenosljivost spretnosti [2026]

Skupni evropski okvir za avtomatično priznavanje študijskih kvalifikacij in učnih obdobj in v tujini v šolskem izobraževanju, poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter visokošolskem izobraževanju [2027]

Začetek inovativnih skupnih evropskih študijskih programov z evropsko diplomom/oznako [2026]

Pravni status zavezništev evropskih univerz [2027]

Pilotni projekt evropske diplome za poklicno izobraževanje in usposabljanje [2025–2026]

Pilotni projekt evropskega zavezništva šol [2026]

D. Privabljanje in zadržanje spretnosti iz tretjih držav za odpravo pomanjkanja spretnosti in razvoj vrhunskih talentov v Evropi

Pričakuje se, da se bo število delovno sposobnega prebivalstva v Evropi do leta 2050 vsako leto zmanjšalo za milijon odraslih. Treba si je prizadevati za spodbujanje udeležbe čim večjega števila delovno sposobnih ljudi na trgu dela, odpravo trdovratnih ovir in doseganje skupin z manj priložnostmi. Vendar pa tudi v tem primeru upadanje prebivalstva pomeni, da prebivalstvo EU ne bo zadostovalo za odpravo pomanjkanja delovne sile in optimizacijo inovacijskega potenciala EU. Postopno vključevanje držav kandidatk v dele enotnega trga bo okrepilo konkurenčnost gospodarstva EU v današnji ostri svetovni konkurenci. Strateška podpora izobraževanju in usposabljanju v partnerskih državah v okviru strategije Global Gateway ima preobrazbeni učinek in omogoča spodbujanje trajnostnosti, hkrati pa prispeva h krepitvi konkurenčnosti evropskih podjetij, zlasti v državah naložb.

EU mora poleg dopolnitve ukrepov za aktivacijo in izpopolnjevanje delovne sile EU postati globalni magnet, ki talente privabi in tudi zadrži. Da bi Evropa ohranila in okrepila svoj položaj na področju izobraževanja, raziskav in inovacij, mora povečati svojo privlačnost za vrhunske raziskovalce, strokovnjake na strateških področjih, akademike in študente z vsega sveta ter strokovnjake na strateških področjih, na primer na tistih, ki so povezana z naslednjim valom pionirskih tehnologij. Sposobnost EU, da konkurira na svetovni ravni, ni odvisna le od zadržanja domačih talentov, temveč tudi od dejavnega pridobivanja talentov iz držav zunaj Evrope. Z zagotavljanjem vrhunske izobraževalne in raziskovalne infrastrukture, konkurenčnih poklicnih možnosti ter podpornega regulativnega okolja in okolja financiranja lahko EU postane prva izbira najbistrejših umov. Nepovratna sredstva Evropskega raziskovalnega sveta za pionirske raziskave so lahko ključna za privabljanje in zadržanje vrhunskih raziskovalcev z vsega sveta v EU, saj zagotavljajo dolgoročno in prožno financiranje za izvajanje pionirskih raziskav v Evropi.

Te ambicije bodo spremljala enaka prizadevanja za omogočanje dostopa do kakovostnih delovnih mest in njihovega zagotavljanja, zlasti v sektorjih, v katerih so delavci izpostavljeni večjemu tveganju nepoštenih, nezdravih in nevarnih delovnih pogojev. Ustrezno izvrševanje pravil o mobilnosti delovne sile, tudi ob podpori Evropskega organa za delo, je bistvenega pomena za vzpostavitev dobro delujočega enotnega trga, pri čemer zadeva vse delavce, vključno z državljani tretjih držav, zlasti v okviru naporitve delavcev ter v dolgih in zapletenih podizvajalskih verigah.

Državljanke tretjih držav, ki zakonito prebivajo v EU, bi bilo treba podpreti pri njihovem vključevanju in jim omogočiti, da svoje talente v celoti izkoristijo v dobrih delovnih pogojih. Okrepiti bi bilo treba tudi sodelovanje s partnerskimi državami na področju mednarodne mobilnosti delovne sile in razvoja spretnosti.

Unija spretnosti bo zagotovila, da bo Evropa na čelu privlačnosti za talente z vsega sveta za inovacije, ter spodbujala raznolikost in vključevanje, pri čemer bo upoštevala potrebo po oceni varnostnih posledic za strateške sektorje, kot so kibernetična varnost, letalska in vesoljska industrija ter obramba.

Ključni rezultati na ravni EU ter nacionalni, regionalni in lokalni ravni

★ Evropski okvir za privabljanje talentov

- Po sprejetju sozakonodajalcev vzpostavitev **nabora talentov EU**, tj. **platforme na ravni EU, ki bo olajšala mednarodno zaposlovanje** iskalcev zaposlitve iz tretjih držav, ki prebivajo

zunaj EU, ter imajo spretnosti, potrebne za delo v deficitarnih poklicih po vsej EU **na vseh ravneh spretnosti**.

- **Narediti Evropo privlačno za najboljše raziskovalce z vsega sveta** s preprečevanjem bega možganov iz EU in bojem proti njemu za evropske in mednarodne raziskovalce z:
 - **nudanjem odličnih znanstvenih delovnih in zaposlitvenih pogojev ter poklicnih možnosti**, zlasti z osredotočanjem na odpravljanje prekarnega dela v zgodnjih fazah raziskovalnih poklicnih poti, in sicer z ukrepom Marie Skłodowske-Curie „**MSCA Choose Europe**“. Pilotni projekt se bo začel izvajati v letu 2025. Prijavitelji bodo lahko nepovratna sredstva ukrepa Marie Skłodowske-Curie povezali z natečaji, ki vodijo do dolgoročnih delovnih mest na univerzah in v raziskovalnih ustanovah po koncu projekta;
 - podporo izvajanju **novega okvira za raziskovalne poklicne poti**⁴² in Evropske listine za raziskovalce, ki sta zlasti pomembna za zadržanje raziskovalcev v Evropi in privabljanje znanstvene diaspore.
- **Poskrbeti, da bodo evropski sistemi izobraževanja in usposabljanja privlačni za nadarjene študente**.
 - Komisija predlaga nov cilj: **Letno število učečih se iz držav zunaj EU, ki študirajo in pridobijo diplomu na terciarni ravni v EU, bi moralo do leta 2030 znašati vsaj 350 000**⁴³.
 - Pilotni **virtualni študijski sejmi**, zlasti o naravoslovju, tehnologiji, inženirstvu in matematiki ter drugih strateških disciplinah, ter organizacija promocijskih dejavnosti s fizično udeležbo pod geslom „**Študij v Evropi**“, da bi privabili študente z vodilnih ustanov v tretjih državah na študij ključnih področij v Evropi s spodbudnimi **štipendijami programa Erasmus Mundus in programa Digitalna Evropa ter zavezništev evropskih univerz**.
- **Olajšanje privabljanja in vključevanja usposobljenih državljanov tretjih držav**.
 - Komisija bo pozneje letos predstavila **vizumsko strategijo**, ki bo vključevala ukrepe v **podporo prihodu vrhunskih študentov, raziskovalcev in usposobljenih delavcev iz tretjih držav**, na primer z boljšim izvajanjem direktive o študentih in raziskovalcih⁴⁴ ter direktive o modri karti. Potrebna je tudi močnejša podpora državam članicam in njihovim konzulatom, da se zagotovi pravočasna izdaja vizumov za dolgoročno bivanje in dovoljenj za prebivanje. Financiranje EU bo olajšalo boljše usklajevanje med organi za migracije in izobraževanje.
 - Ključni dejavnik za privabljanje talentov je ustvarjanje pravih pogojev v Evropi za njihovo vključevanje in podpiranje družinskega življenja. Komisija bo pozneje letos pregledala

⁴² Predlog priporočil Sveta za program politike evropskega raziskovalnega prostora za obdobje 2025–2027.

⁴³ Cilj na ravni EU za leto 2030 se nanaša na število mobilnih diplomantov terciarne izobrazbe iz držav zunaj EU, ki so diplomu pridobili v EU. Leta 2022 je bilo teh diplomantov 248 827 (zadnji razpoložljivi podatki), kar pomeni, da je treba cilj na ravni EU za leto 2030 do leta 2030 povečati za približno 41 %. Linearna napoved predvideva približno 328 000 diplomantov za leto 2030, kar pomeni, da je za doseganje cilja na ravni EU za leto 2030 potrebno približno 7-odstotno povečanje v primerjavi z linearnim napredovanjem.

⁴⁴ Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušku au pair (prenovitev).

akcijski načrt EU za integracijo in vključevanje ter preučila načine za boljšo podporo ukrepom vključevanja in združitve družine, zlasti za usposobljene delavce in raziskovalce.

- „Programi usposabljanja za zaposlovanje“ so ključni za obravnavanje potreb po delovni sili v Evropi in prispevajo k razvoju spretnosti v partnerskih državah. Taki programi se razvijajo v okviru **partnerstev za privabljanje talentov** in bi jih bilo treba nadalje razvijati v okviru **večnamenskih uradov za pravno vstopno točko** (*Multipurpose Legal Gateway Offices*), vzpostavljenih skupaj z zainteresiranimi državami članicami, da bi delodajalcem nudili dodatno podporo pri iskanju spretnosti, ki jih potrebujejo, zlasti v sektorjih skupnega interesa, kot so gradbeništvo, oskrba, IKT, promet, biogospodarstvo, turizem, kmetijstvo ali kultura. Takšni programi bi morali temeljiti na javno-zasebnem partnerstvu in bi morali biti vzajemno koristni tako za EU kot za partnerske države. Posebne priložnosti v zvezi s tem ponuja prihodnji novi pakt za Sredozemlje.

Ključni rezultati

Vzpostavitev IT platforme nabora talentov EU

Pilotni projekt ukrepa Marie Skłodowske-Curie „MSCA Choose Europe“ [4. četrletje 2025]

Nova vizumska strategija [4. četrletje 2025]

Ustanovitev večnamenskih uradov za pravno vstopno točko (*Multipurpose Legal Gateway Offices*) [2026]

4. Naložbe v izobraževanje in spretnosti – mobilizacija javnih in zasebnih naložb

Izobraževanje in spretnosti so naložba (in ne strošek), ki se večkratno obrestuje. Naložbe v dobro izobraženo prebivalstvo in delovno silo ljudem omogočajo dostop do kakovostnih delovnih mest in njihovo ohranitev. To je tudi naložba v konkurenčnost in pripravljenost EU, okrepljeno gospodarsko in vključujočo rast in odpornost, socialno in teritorialno kohezijo ter navsezadnje krepitev evropskega socialnega modela ter zaščito evropskih vrednot in demokracije.

V sedanjem sedemletnem proračunu (2021–2027) so naložbe v izobraževanje in spretnosti dodeljene prek programov, kot so Evropski socialni sklad plus (ESS+), ki podpira spretnosti z 42 milijardami EUR, mehanizem za okrevanje in odpornost (67,7 milijarde EUR za naložbe v človeški kapital in infrastrukturo), Evropski sklad za regionalni razvoj (8,7 milijarde EUR), Erasmus+ (26,1 milijarde EUR), Sklad za pravični prehod (2,3 milijarde EUR) in InvestEU (ki mobilizira več kot 1 milijarda EUR). Pomembno je, da države članice izkoristijo vmesni pregled programov kohezijske politike za obdobje 2021–2027, da bi okrepile svoje naložbe v izobraževanje in spretnosti v podporo ambicioznim reformam za izvajanje unije spretnosti.

Prihodnje financiranje EU bo še naprej podpiralo naložbe v izobraževanje in spretnosti na ravni EU. Z izkoriščanjem najboljših praks, pilotnih projektov in izkušenj, pridobljenih na ravni EU, ter boljšim usklajevanjem z evropskimi prednostnimi nalogami politike se bo karseda povečala dodana vrednost naložb v sektorjih, ki so ključni za evropsko konkurenčnost.

Proračun EU je le en del tega. Glede na obseg izziva, ki je pred nami, ter koristi za konkurenčnost, blaginjo in odpornost je ključnega pomena, da se poleg sredstev EU spodbudijo financiranje in pobude iz javnega in zasebnega sektorja.

Leta 2022 so splošni javnofinančni odhodki na vseh ravneh izobraževanja znašali 4,7 % BDP (povprečje EU). 0,1 % BDP je bilo porabljenih za izobraževanje odraslih.

Države članice in zasebni sektor morajo več vlagati v izobraževanje, usposabljanje, izpopolnjevanje in preusposabljanje.

Ključni rezultati na ravni EU, na nacionalni in regionalni ravni ter na ravni zasebnega sektorja

- Poln izkoristek možnosti v okviru programa **InvestEU** in v sodelovanju s skupino Evropske investicijske banke vzpostavitev nove skupne **platforme za naložbe EU v talente**, odprte za vse mednarodne finančne institucije in nacionalne spodbujevalne banke, ki vključuje kombiniranje financiranja EU in posojil s strani glavnih vlagateljev za spodbujanje naložb na vseh ravneh izobraževanja v Evropi, skupaj s povečanjem financiranja in učinka. V okviru platforme **koordinacija pobud zasebnega sektorja in spodbujanje naložb zasebnega sektorja** v usposabljanje, izpopolnjevanje in preusposabljanje, v ključne industrijske ekosisteme s krepitvijo pakta za spretnosti in akademij EU za spretnosti ter z vzpostavitvijo transnacionalnih partnerstev med univerzami in podjetji. Tudi centri poklicne odličnosti in zavezništva evropskih univerz so odlična orodja za spodbujanje naložb zasebnega sektorja v razvoj v prihodnost usmerjenih spretnosti.
- **Spodbujanje držav članic, naj uporabijo** na novo uvedeno **možnost podaljšanja prilagoditvene poti** v pregledanem okviru ekonomskega upravljanja, da se vključijo reforme za spodbujanje rasti in naložbe v reforme na področju izobraževanja, usposabljanja, izpopolnjevanja in preusposabljanja, ki prispevajo k povečanju produktivnosti in udeležbe na trgu dela.
- **Nadaljevanje in okrepitev dela na področju socialnih naložb**, tudi z vozliščem za socialne naložbe⁴⁵, s spodbujanjem vzajemnega učenja in tehnične podpore državam članicam pri izvajanju reform in naložb na področju socialne politike, trga dela in spretnosti ter izboljšanju zmogljivosti za merjenje njihovih socialnih in gospodarskih koristi na področju produktivnosti in fiskalne vzdržnosti.
- **Preučitev najboljših praks za nadaljnjo podpiranje kakovostnih delovnih mest** in spodbujanje preusposabljanja delovne sile z javnimi naročili.
- **Ocena kakovosti in ustreznosti naložb v izobraževanje in usposabljanje** ob podpori učnega laboratorija za naložbe v kakovostno izobraževanje in usposabljanje⁴⁶.
- **Spodbujanje držav članic, naj ustrezno izkoristijo možnosti financiranja** izobraževanja in usposabljanja, ki jih ponuja ESS+.

5. Upravljanje

Uresničevanje unije spretnosti bo zahtevalo večje ambicije, kolektivno odgovornost in lastništvo, predvidevanje, usklajeno usmerjanje, naložbe in učinkovito izvajanje reform na več ravneh. Unija spretnosti bo v ta namen snovala na močni strukturi in upravljanju ter uresničevala prednostno nalogo razvoja močnega človeškega kapitala kot horizontalnega spodbujevalca v podporo prednostnim nalogam EU na področju konkurenčnosti in pripravljenosti. S tem v zvezi bo unija

⁴⁵ Glej Sklepe Sveta o vlogi politik trga dela in spretnosti ter socialnih politik za odporna gospodarstva (11066/24) in prostovoljna vodilna načela za države članice EU za ocenjevanje gospodarskih učinkov reform in naložb na področju politik trga dela in spretnosti ter socialnih politik (10779/24).

⁴⁶ [Učni laboratorij za naložbe v kakovostno izobraževanje in usposabljanje.](#)

spretnosti usklajena z **novim usmerjevalnim mehanizmom** za konkurenčnost, kot je navedeno v kompasu za konkurenčnost. Omogočil bo hitro in učinkovito vključevanje vprašanj, povezanih s spretnostmi, med drugim v konkretne sektorje, opredeljene kot ključne za evropsko konkurenčnost.

Upravljanje unije spretnosti, ki jo je treba čim prej v celoti izvajati, bo temeljilo na močni, pravočasni in ustrezni skladni in usklajeni platformi za zbiranje podatkov o spretnosti in izobraževanju – **evropski opazovalnici za zbiranje podatkov o spretnostih**. Da bi poenostavili in utrdili informiran in prilagodljiv proces oblikovanja politik na tem področju, bo unija spretnosti snovala na tesnem sodelovanju vseh ustreznih deležnikov, zlasti socialnih partnerjev, zasebnega sektorja ter ustanov za izobraževanje in usposabljanje, s pomočjo **evropskega odbora na visoki ravni za spretnosti**.

Ker so človeški kapital, izobraževanje in spretnosti ključni za zagotavljanje evropske konkurenčnosti, namerava Komisija v **cikel evropskega semestra** uvesti **ново priporočilo EU-27 o izobraževanju in spretnostih**. Priporočilo bi temeljilo na prispevkih opazovalnice in odbora na visoki ravni. Usmerjalo bi države članice in vse ustrezne akterje na področju človeškega kapitala, izobraževanja in spretnosti ter prispevalo k temu, da javne in zasebne naložbe in reforme strateško in učinkovito obravnavajo najbolj pereče potrebe.

Glavni elementi upravljanja unije spretnosti so opisani v nadaljevanju.

★ **Zagotavljanje podatkov, potrebnih za dobro informirano politiko: evropska opazovalnica za zbiranje podatkov o spretnostih**

Pravočasno in natančno zbiranje podatkov o spretnostih je ključno za zagotavljanje informiranih ukrepov politike in učinkovitega financiranja. Komisija bo s pomočjo na novo osnovane evropske opazovalnice za zbiranje podatkov o spretnostih zagotavljala strateške podatke in predvidevanja glede (sedanjih in prihodnjih) zalog in uporabe spretnosti ter potreb po njih v konkretnih sektorjih in regijah ter glede uspešnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja. To pravočasno sporočanje podatkov bo omogočilo zgodnje opozarjanje o pomanjkanju spretnosti v kritičnih ali strateških sektorjih za EU.

Komisija⁴³ sprejema ukrepe za izboljšanje zbiranja podatkov o spretnostih ter drugih podatkov v tesnem sodelovanju z Eurostatom ter ustreznimi opazovalnicami in agencijami EU⁴⁷ (Eurofound, Evropski organ za delo in Cedefop), ki zbirajo številne podatke, vključno z letnim poročilom o pomanjkanju in presežkih delovne sile ter orodjem za analizo spretnosti za spletno objavljena prosta delovna mesta, ki skoraj v realnem času zagotavlja podatke in napovedi potreb po spretnosti. Drugi ustrezní viri podatkov vključujejo sektorske podatke o spretnostih, zbrane v okviru pakta za spretnosti ter zavezništev za načrt za spretnosti, spremljanja evropskih diplomantov, pregleda izobraževanja in usposabljanja, evropske opazovalnice za visokošolski sektor, opazovalnice za poklicne poti na področju raziskav in inovacij (ReICO), evropskega podatkovnega prostora za spretnosti in mreže Eurydice.

Evropska opazovalnica za zbiranje podatkov o spretnostih bo omogočila centralizacijo vseh teh podrobnih, primerljivih podatkov v realnem času v okviru točke „vse na enem mestu“, s čimer bo zagotovila potrebne prispevke za odbor na visoki ravni za spretnosti ter prispevala k delu evropskega semestra.

⁴⁷ Trenutno se vzpostavlja enotna podatkovna infrastruktura („data lakehouse“), ki bo združila vse podatke agencij, usklajuje pa jo Eurofound. Infrastruktura je v pilotni fazi, delo pa je trenutno osredotočeno na združevanje podatkov o spretnostih.

★ Spodbujanje sprememb – evropski odbor na visoki ravni za spretnosti

Komisija bo na podlagi ugotovitev evropske opazovalnice za zbiranje podatkov o spretnostih ter v podporo delu na politični ravni ustanovila ad hoc **evropski odbor na visoki ravni za spretnosti**. Odbor, ki mu predseduje Evropska komisija, bo združil ključne deležnike, vključno z vodji podjetij, izvajalci izobraževanja in usposabljanja in socialnimi partnerji, da bi oblikovalcem politik EU omogočil celovit medsektorski vpogled in smernice o spretnostih ter zagotovil usklajeno vizijo in opredelitev odločnih ukrepov, potrebnih za okrepitev našega človeškega kapitala, na podlagi ugotovitev evropske opazovalnice za zbiranje podatkov o spretnostih.

Odbor bo podpiral delo Komisije v zvezi s priporočilom EU-27 o človeškem kapitalu in priporočili za posamezne države. Po potrebi bo upošteval priporočila odbora za digitalno desetletje o temeljnih digitalnih spretnostih ter drugih ustreznih organov. Z združevanjem glavnih ustreznih deležnikov bo lajšal hitro ukrepanje na terenu, hkrati pa poenostavljal in krajšal čas razprav in posvetovanj različnih organov in institucij na ravni EU in na nacionalni ravni. Odbor bo imel dinamično in prožno strukturo, ki se bo lahko hitro odzivala na spreminjajoče se razmere na področju sektorskih spretnosti v EU ter sklicevala ustrezne deležnike, odvisno od različnih nujnih vprašanj, o katerih je treba razpravljati.

★ Na poti k posebnemu priporočilu EU-27 o človeškem kapitalu: izobraževanje in spretnosti v evropskem semestru

Spretnosti so ključno gonilo trajnostne konkurenčnosti. Unija spretnosti bo zato temeljila na usmerjevalnem mehanizmu za konkurenčnost, ki bo vključeval orodje za usklajevanje konkurenčnosti in poenostavljen evropski semester.

Z uvedbo okvira za socialno konvergenco v evropski semester⁴⁸ v letu 2024 se več pozornosti namenja socialnim neravnostem in tveganjem za navzgor usmerjeno socialno konvergenco. V okvir za socialno konvergenco se lahko dodata nadaljnja prilagojena analiza in nasveti o politiki držav članic na področju človeškega kapitala, da se smiselno izboljšata in posodobita spremljanje in analiza rezultatov na področju zaposlovanja, socialnih zadev ter izobraževanja in spretnosti. Komisija namerava vsem državam članicam predstaviti enotno priporočilo EU-27 o človeškem kapitalu, ki bo temeljilo na ugotovitvah evropske opazovalnice za zbiranje podatkov o spretnostih ter analizi Evropske komisije ob podpori evropskega odbora na visoki ravni za spretnosti.

Priporočilo EU-27 bi moralo biti posebej osredotočeno na strukturalna vprašanja s področja izobraževanja in spretnosti, pa tudi na njihov odnos do hitro razvijajočega se trga dela in konkurenčnosti. Njegov cilj je prispevati k agendi z določitvijo vprašanj, povezanih s človeškim kapitalom za EU kot celoto, ter k ustreznim orientacijskim razpravam v Svetu ter obveščati tristranski socialni vrh. Dopolnjevat bi moralo druge elemente evropskega semestra, med drugim zlasti skupno poročilo o zaposlovanju in smernice za zaposlovanje, ter bo vključeno v poročila o državah in priporočila za posamezne države.

Na institucionalni ravni si bo Komisija prizadevala za tesnejše sodelovanje in povezave, da bi zagotovila skladnost med različnimi elementi evropskega semestra. Spodbujala bo tudi tesnejše sodelovanje med ustreznimi sestavami Sveta, zlasti ministrstvi za izobraževanje, zaposlovanje in

⁴⁸ Uredba (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.

gospodarstvo, da bi z vsevladnim pristopom obravnavala izzive v zvezi s spretnostmi in človeškim kapitalom na ravni EU in nacionalni ravni.

Na ravni izvajanja politike bi se lahko poenostavljena struktura upravljanja evropskega izobraževalnega prostora tesno vključila v upravljanje unije spretnosti, s čimer bi se nadgradilo učinkovito sodelovanje med različnimi organi, ki bi privedlo do sistemske spremembe, potrebne za večji učinek. Trdne in prožne strukture upravljanja bi okrepile podporo državam članicam pri izvajanju reform, ki temeljijo na dokazih. Komisija bo v prvi polovici leta 2025 objavila poročilo o oceni evropskega izobraževalnega prostora, ki bo Svetu podlaga za njegov pregled.

6. Zaključek – pot naprej

V kompasu za konkurenčnost EU je poudarjeno, da so državljani Evrope temelj njene konkurenčnosti in pripravljenosti na prihodnost, spretnosti pa omogočiten pogoj. Unija spretnosti predlaga nov pristop, ki združuje politike izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja ter temelji na skupni viziji konkurenčnosti. Spodbuja štiri sklope ukrepov na področju spretnosti, ki bodo spodbujali inovacije, razogljičenje, pripravljenost, demokracijo in socialno pravičnost.

Unija spretnosti bo podlaga za delo Komisije v tem celotnem mandatu. Pred nami je velika naloga, ki se je lahko lotimo zgolj s kolektivno odgovornostjo vseh akterjev in okrepljenim vsevladnim pristopom ter obravnavo tako ponudbe spretnosti kot povpraševanja po njih (vključno z razvojem spretnosti, priznavanjem, povezavami z delovnimi pogoji, demografijo, praksami podjetij), z vključevanjem držav članic, socialnimi partnerji, poslovno skupnostjo, univerzami in šolami.

Kot je jasno opredeljeno v uniji spretnosti, je edina pot naprej v popolni zavezanosti, ki temelji na močnem izvedbenem mehanizmu in upravljanju, vpetem v dosleden in enostaven usmerjevalni mehanizem za konkurenčnost, ki bo podlaga za odločitve o naložbah in reformah na ravni EU in nacionalni ravni ter bo vključeval orodje za usklajevanje konkurenčnosti in poenostavljen semester, ob podpori sredstev EU in nacionalnih sredstev ter z okrepljeno vlogo javnih in zasebnih partnerstev. Temeljila bo na močnem izvedbenem mehanizmu in upravljanju v okviru evropskega semestra ob podpori sredstev EU in nacionalnih sredstev, z okrepljeno vlogo javnih in zasebnih partnerstev. Komisija poziva Evropski parlament, Evropski svet, Svet in socialne partnerje, naj podprejo unijo spretnosti in dejavno prispevajo k uresničevanju pobud, ki jih vsebuje.